

Samlenotat

3. februar 2023

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING om harmoniserede regler om fair adgang til og anvendelse af data (dataforordningen) KOM (2022) 68

*Opdateret notat, ændringer ift. samlenotat af 17. november markeret med **fed og kursiv og med streg i marginen.***

1. Resumé

Europa-Kommissionen ('Kommissionen') præsenterede den 23. februar 2022 "The Data Act" (dataforordningen). Forordningen lanceres som den anden retsakt på baggrund af Kommissionens datastrategi, der blev fremsat i februar 2020.

Forslaget har til formål at fremme adgangen til og anvendelsen af data, samt at sikre retfærdighed i fordelingen af den værdi, der hidrører fra data, herunder adressere techgiganters datamonopol. Forslagets hovedelementer er (1) regler der skal gøre data, der er genereret ved brug af et produkt eller en relateret tjeneste ('Internet of Things-produkter og tjenester'), tilgængelige for brugeren; (2) horisontale rammer for dataindehavere, hvor disse er retligt forpligtede til at stille data til rådighed; (3) horisontale rammer, der skal beskytte mikrovirksomheder og SMV'er mod urimelige aftalevilkår i forbindelse med datadeling; (4) en harmoniseret ramme for offentlig myndigheders eller for EU's institutioners, agenturers og organers adgang til og anvendelse af virksomhedsdata, ved tilfælde af ekstraordinært behov; (5) krav, der skal give brugere af databehandlingstjenester mulighed for at skifte udbyder; (6) tiltag til beskyttelse mod tredjeparters ulovlige adgang til ikke-persondata i EU.

Regeringen støtter ambitionen om at øge adgangen til og anvendelsen af data og sikre en mere retfærdig fordeling af data, herunder adressere techgiganters datamonopol. Regeringen anser adgangen til og anvendelsen af data som et væsentligt fundament for udviklingen af digitale teknologier og tjenester, der kan fremme vækst og innovation, og som derigennem kan bidrage til genopretningen af økonomien og til at løse klimaudfordringen. Regeringen mener, at digitaliseringen skal tjene samfundets interesser ved, at digitalisering bidrager til at adressere samfundets udfordringer, mens etisk, ansvarlig og sikker digitalisering går hånd i hånd med digital vækst.

Regeringen finder det vigtigt, at forordningens initiativer understøtter en effektiv, ansvarlig og sikker adgang til og anvendelse af data, som skaber reel værdi for borgere og virksomheder. Regeringen mener, at virksomheders datadeling

og -anvendelse skal fremmes gennem etablering af klare, forståelige og horisontale rammer for datadeling, samt gennem øget interoperabilitet mellem tjenester og decentraliseret dataudveksling.

Regeringen finder det vigtigt, at offentlige myndigheders ret til at tilgå virksomhedsdata til samfundsmæssige formål skal afgrænses på baggrund af en klar definition af, hvad der udgør en offentlig nødsituation. Endvidere mener regeringen, at offentlige myndigheders adgang til virksomhedsdata på tværs af grænser skal gå igennem de nationale myndigheder i etableringslandet.

Regeringen ser positivt på etablering af horisontale rammer til at beskytte mikrovirksomheder og SMV'er mod urimelige aftalevilkår i forbindelse med datadeling, samt på at brugere af Internet of Things-produkter og -tjenester får adgangsret til data. Regeringen støtter desuden hensigten om at fremme en effektiv flytning af data mellem cloudtjenester, og at de tekniske udfordringer søges håndteret gennem fælles standarder og formater.

Regeringen finder, at dataøkonomien er grænseoverskridende af natur, hvorfor tiltag til at fremme den europæiske dataøkonomi skal fungere i den globale økonomi og respektere internationale samarbejdspartnere og handelsaftaler.

Regeringen vurderer, at der vil være lovgivningsmæssige og økonomiske konsekvenser, og at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Sagen forelægges til forhandlingsoplæg.

2. Baggrund

Kommissionen har den 23. februar 2022 fremsendt forslag om dataforordningen (KOM (2022) 68). Forslaget er oversendt til Rådet den 21. marts 2022 i dansk sprogversion. Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 114. Forslaget skal vedtages af Rådet og Europa-Parlamentet efter den almindelige lovgivningsprocedure, jf. traktatens artikel 294. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.

Baggrunden for forslaget er den digitale pakke, som Kommissionen fremsatte i februar 2020, herunder særligt ”En europæisk strategi for data” (jf. grund- og nærhedsnotat oversendt til FEU d. 27. marts 2020). Kommissionens datastrategi beskriver retningen, formålet med og processen for initiativer for data i perioden 2020-2025. Heraf fremgår det, at Kommissionen vil understøtte et indre marked for data gennem fælles regler for dataadgang og dataanvendelse og undersøge, under hvilke omstændigheder, virksomheder, offentlige myndigheder og borgere kan og bør dele data. Strategien lægger op til investeringer i fælles europæiske dataområder og sammenslutning af cloudinfrastrukturer, som skal nedbryde juridiske og tekniske barrierer for datadeling, samt understøtte sikker datadeling i EU.

Datastyringsforordningen blev fremsat som den første retsakt med afsæt i datastrategien, og har til formål at øge tilgængeligheden af data ved dels at styrke tilliden til datadelingstjenester og dels at indføre nye datadelingsmekanismer på tværs af EU. Rådet, Kommissionen og Europa-Parlamentet nåede til enighed om *datastyrings*forordningen den 30. november 2021.

Kommissionen har den 15. november 2021 fremsat forslag om en retsakt om digitale markeder, der har til formål at sikre åbne og retfærdige digitale markeder i de tilfælde, hvor digitale platforme fungerer som såkaldte ”gatekeepers”. Med gatekeepers forstås platforme, som i høj grad påvirker rammer og regler for både forbrugervalg og konkurrencen på de dele af markedet, hvor platformene er kontrollerende. Rådet og Europa-Parlamentet nåede til enighed om forordningen den 24. marts 2022.

Dataforordningen er den anden retsakt, som er blevet fremsat med afsæt i Kommissionens datastrategi.

3. Formål og indhold

Det forventes at der vil blive opnået en generel indstilling i Rådet på forslaget senest i marts 2023.

Dataforordningens formål er at fremme adgangen til og anvendelsen af data, samt at sikre retfærdighed i fordelingen af den værdi, der hidrører fra data. Forordningen skal give bedre adgang til data for forbrugere og virksomheder, adressere techgiganters datamonopol, samt sikre at offentlige myndigheder og EU’s institutioner, agenturer og organer kan anvende virksomhedsdata i tilfælde af et ekstraordinært behov.

Derudover skal forslaget facilitere et lettere skift mellem databehandlingstjenester, såsom cloud og edgetjenester, og indføre sikkerhedsbeskyttelsesforanstaltninger mod ulovlig dataadgang ved opbevaring af ikke-persondata hos databehandlingstjenester. Endelig skal forordningen facilitere udarbejdelse af interoperabilitetsstandarder for, at data kan genanvendes på tværs af sektorer.

Kap. 1: Anvendelsesområde og definitioner

Forslagets kapitel 1 indeholder generelle bestemmelser, herunder om forordningens genstandsfelt og anvendelsesområde. Forordningen skal finde anvendelse på:

- a) producenter af produkter og leverandører af relaterede tjenester, som markedsføres i EU og brugerne af sådanne produkter og tjenester
- b) dataindehavere, der stiller data til rådighed for datamodtagere i EU
- c) datamodtagere i EU, som dataene stilles til rådighed for
- d) offentlige myndigheder og EU’s institutioner, agenturer og organer
- e) udbydere af databehandlingstjenester, der tilbyder databehandling i EU.

Forslaget berører ikke forordning (EU) 2016/679 (*dataskyttelsesforordningen*) og direktiv 2002/58/EF (e-dataskyttelsesdirektivet), men bestemmelser i denne forordning supplerer retten til dataportabilitet i henhold til artikel 20 i persondataforordningen. Forslaget berører ikke EU-retsakter, nationale retsakter og internationalt samarbejde om udveksling af, adgang til og anvendelse af data med henblik på at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger.

Kap. 2: Datadeling mellem virksomheder og forbrugere og mellem virksomheder
 Kapitlet giver forbrugere og virksomheder ret til at få adgang til og anvende data, der genereres af de produkter eller relaterede tjenester, de ejer, lejer eller leaser.

Kommissionen foreslår at forpligte producenter og leverandører af Internet of Things-genstande (IoT-genstande) til at udforme produkter og relaterede tjenester på en måde, der som standard gør data let tilgængelige for brugeren. Hvor brugers direkte adgang til data ikke er mulig, skal dataindehavere stille data gratis til rådighed på baggrund af en simpel anmodning.

Dertil indføres gennemsigtighedsforpligtelser, hvormed brugeren, inden der indgås en aftale, skal oplyses om, bl.a. hvordan data kan tilgås, hvorvidt producenten eller andre vil bruge data, samt mulighederne for klageadgang.

Dataindehaveres ret til at anvende ikke-persondata, som genereres ved brug af et produkt eller relateret tjeneste, begrænses, idet en sådan anvendelse skal ske på grundlag af en kontrakt med brugeren.

Derudover foreslår Kommissionen, at brugere skal have ret til at dele IoT-genereret data med tredjeparter, hvormed dataindehaveren forpligtes til at stille data gratis til rådighed til tredjeparter på brugerens anmodning. Hensigten er, at forbrugere og erhvervsbrugere, der anvender IoT-produkter, skal kunne drage fordel af andre reparations- og vedligeholdelsestjenester end producentens, samt få mulighed for at få analyseret og behandlet deres data.

Der lægges herudover op til at kravene til producenter af IoT-produkter og dataindehavere af IoT-data er omfattet af forordningen, hvis de udbyder tjenester i EU eller stiller data til rådighed i EU. Samtidig lægges der op til, at det vil være nationale myndigheder, der håndhæver hele forordningen. Som udgangspunkt udpeges/etableres en kompetent myndighed for dataforordningen, der skal håndhæve stort set hele forslaget inkl. krav til dataindehavere overfor danske forbrugere eller virksomheder (enkelte aspekter af kapitlet fsva. persondata skal dog håndhæves af datatilsynet).

Der indføres en undtagelse om, at virksomheder, der er blevet udpeget som gatekeepere i henhold til forslaget om en retsakt om digitale markeder, ikke må være tredjepart i henhold til dataforordningen. Gatekeepers må dermed ikke modtage IoT-genereret data fra en bruger, eller anmode eller kommercielt tilskynde brugere

til at give adgang til sådanne data. Berettigede tredjeparter må endvidere ikke stille data til rådighed for gatekeepers.

Hverken brugere eller tredjeparter må anvende data til at udvikle et produkt, der konkurrerer med det produkt, som data stammer fra. Endvidere skal der træffes de nødvendige foranstaltninger for at beskytte forretningshemmeligheder.

Der indføres derudover en række begrænsninger for tredjeparter angående deres anvendelse af data og samarbejde med brugeren.

Endelig foreslår Kommissionen, at forpligtelser i kapitel 2 ikke skal finde anvendelse for data genereret ved brug af produkter eller relaterede tjenester, der fremstilles eller leveres af virksomheder, der betragtes som mikrovirksomheder eller små virksomheder som defineret i artikel 2 i bilaget til henstilling 2003/361/EF (Kommissionens henstilling om definitionen af mikrovirksomheder, små og mellemstore virksomheder).

Kap. 3: Forpligtelser for dataindehavere, der er retligt forpligtede til at stille data til rådighed

Kapitlet fastlægger horisontale rammer for dataindehavere, hvor disse er retligt forpligtede til at stille data til rådighed i henhold til fremtidig lovgivning, samt i henhold til kapitel 2 i forordningen.

Der opstilles en række betingelser for dataindehavere, hvor de på baggrund af en retlig forpligtelse skal stille data til rådighed:

- (a) data skal stilles til rådighed på fair, rimelige og ikke diskriminerende vilkår og på en gennemsigtig måde
- (b) vilkår for at stille data til rådighed skal aftales mellem dataindehaver og datamodtager
- (c) dataindehaver må ikke diskriminere mellem sammenlignelige kategorier af datamodtagere. Dataindehaver har bevisbyrden, såfremt denne anklages for at diskriminere
- (d) en dataindehaver må ikke stille data til rådighed med eneret for en datamodtager
- (e) dataholdere og datamodtagere kan ikke kræves at skulle give yderligere information end, hvad er strengt nødvendigt for at bekræfte overholdelse af de aftalte kontraktlige vilkår
- (f) medmindre andet angives i EU-lov, kan en forpligtelse om at stille data til rådighed til en datamodtager ikke medføre en forpligtelse til at videregive forretningshemmeligheder.

Kommissionen foreslår at dataindehavere, der er retligt forpligtede til at stille data til rådighed, kan kræve godtgørelse derfor. I den forbindelse skal enhver godtgørelse, der aftales mellem dataindehaver og datamodtager være rimelig, og dataindehaveren skal derfor oplyse datamodtageren grundlaget for beregningen af godtgørelsen. Når datamodtageren er en mikrovirksomhed eller en SMV, må

den aftalte godtgørelse ikke overstige de omkostninger, der er direkte forbundet med at stille data til rådighed for datamodtageren. Endelig er bestemmelserne ikke til hinder for, at der i fremtidig lovgivning fastsættes lavere kompensationsmuligheder eller indføres krav, der ekskluderer dataholders mulighed for at kræve godtgørelse.

Medlemsstaterne skal ifølge forslaget certificere et tvistbilægningsorgan, der kan bilægge tvister mellem dataindehaver og datamodtager angående fastsættelsen af fair, rimelige og ikke-diskriminerende vilkår for dataadgang. Tvistbilæggelsesorganets afgørelser skal kun være bindende for parterne, hvis de udtrykkeligt har samtykket til den bindende karakter forud for mæglingen.

Endelig indføres bestemmelser, der giver dataholder mulighed for at anvende tekniske beskyttelsesforanstaltninger til at forebygge uautoriseret adgang til data og for at sikre overholdelse af forordningens øvrige bestemmelser.

Kap. 4: urimelige vilkår vedrørende dataadgang og -anvendelse mellem virksomheder

Kapitlet indfører horisontale rammer, der skal beskytte mikrovirksomheder og SMV'er mod urimelige aftalevilkår i forbindelse med datadeling. Formålet er at forebygge situationer, hvor en part udnytter et skævt magtbalanceforhold, når der indgås kontrakter om dataadgang og -anvendelse.

Det foreslås, at kontraktlige vilkår indgået om adgangen til og brugen af data ikke skal være bindende for mikrovirksomheder og SMV'er, hvis disse vilkår er urimelige, og hvis de er ensidigt påtvunget af den anden part. Hvis det urimelige aftalevilkår kan adskilles fra de øvrige aftalevilkår, forbliver disse øvrige vilkår bindende.

Reglerne for urimelige vilkår skal kun gælde de elementer af en kontrakt, som er relateret til at stille data til rådighed. Andre dele af samme kontrakt vil ikke være underlagt reglerne i forordningen. Derudover finder reglerne ikke anvendelse for aftalevilkår om den pris, der skal betales.

Kap. 5: Tilrådighedsstillelse af data for offentlige myndigheder og unionens institutioner, agenturer eller organer på grundlag af et ekstraordinært behov

Kapitlet vedrører fastlæggelsen af en harmoniseret ramme for offentlig myndigheds eller for EU's institutioners, agenturers og organers (herefter 'offentlige myndigheder') adgang til og anvendelse af virksomhedsdata, ved tilfælde af et ekstraordinært behov.

Kapitlet finder ikke anvendelse for virksomheder, der betragtes som mikrovirksomheder eller små virksomheder.

Kommissionen foreslår, at dataindehavere efter anmodning skal stille data til rådighed for en offentlig myndighed, hos hvilken der foreligger et ekstraordinært behov for at anvende de ønskede data.

Et ekstraordinært behov for data anses for at foreligge under følgende omstændigheder:

- (a) de data, der anmodes om, er nødvendige for at reagere på en offentlig nødsituation
- (b) dataanmodningen er begrænset i tid og omfang og er nødvendig for at forebygge eller bidrage til genopretningen efter en offentlig nødsituation
- (c) manglen på tilgængelige data forhindrer den offentlige myndighed i at udføre en specifik opgave i offentlighedens interesse, som udtrykkeligt er fastsat ved lov, og hvor
 - (1) den offentlige myndighed ikke har været i stand til at indhente sådanne data på alternative måder, og vedtagelsen af nye lovgivningsmæssige foranstaltninger ikke kan sikre rettidig tilgængelighed, eller
 - (2) indhentningen af data i væsentlig grad mindsker den administrative byrde for dataindehaveren eller andre virksomheder.

Der foreslås rammer for offentlige myndigheders anmodninger om at få data stillet til rådighed, der bl.a. stiller krav til at påvise det ekstraordinære behov, og til at præcisere hvilke data og hvordan de skal stilles til rådighed, samt at anmodninger skal stå i et rimeligt formål til behovet. Anmodninger skal så vidt muligt vedrøre ikke-persondata.

Hvis en af EU's institutioner eller en offentlig myndighed i et medlemsland vil anmode om data fra en dataindehaver etableret i en anden medlemsstat, skal denne først underrette den kompetente myndighed for dataforordningen i den pågældende medlemsstat og tage højde for den kompetente myndigheds rådgivning om behov for samarbejde med nationale myndigheder med henblik på at mindske den administrative byrde for dataindehaveren.

Der stilles krav til de offentlige myndigheders anvendelse af data, herunder, at anvendelse skal være forenelig med formålet for anmodningen, og at data skal destrueres efterfølgende. Data kan deles med enkeltpersoner eller organisationer med henblik på at udføre videnskabelig forskning eller analyse, der er forenelig med det angivne formål, samt udarbejdelse af officielle statistikker.

Der foreslås rammer for dataindehaverens efterlevelse af anmodninger og mulighed for at afslå eller anmode om ændringer til anmodningen om tilrådsstilling.

Dataindehavere har ikke krav på at få godtgørelse for data, der stilles til rådighed for at reagere på en offentlig nødsituation. Dataindehavere kan kræve godtgørelse for at efterkomme anmodninger om data baseret på de øvrige kategorier af ekstraordinært behov. Godtgørelsen kan ikke overstige de omkostninger, der er afholdt for at efterkomme anmodningen plus en rimelig margen, og dataindehaver skal fremlægge oplysninger om beregningen deraf.

I forslaget anføres, at dataforordningens bestemmelser om at stille data til rådighed for offentlige myndigheder ikke berører de forpligtelser om at stille data til rådighed for offentlige myndigheder, der er fastsat i anden europæisk eller national lovgivning.

Offentlige myndigheders rettigheder i kapitel 5 må endvidere ikke udøves med henblik på forebyggelse, efterforskning, afsløring eller retsforfølgning af strafferetlige eller administrative overtrædelser eller fuldbyrdelse af strafferetlige sanktioner eller told- og skatteforvaltning.

Kap. 6: Skift mellem databehandlingstjenester

Kapitlet introducerer minimumskrav for databehandlingstjenester, såsom cloud- og edgetjenester med henblik på at give brugere af tjenesterne mulighed for at skifte udbydere.

Kommissionen foreslår, at udbydere af databehandlingstjenester skal fjerne handelsmæssige, tekniske, kontraktmæssige og organisatoriske hindringer for, at deres brugere effektivt kan skifte fra én udbyder til en anden. Det indebærer, at brugere skal kunne flytte alle deres data og digitale aktiver, samt afslutte deres kontrakt med 30 dages varsel.

Udbydere forpligtes til at tilbyde al den bistand og støtte, der er nødvendig for et vellykket skifte. Derved skal brugere efter et skift kunne opretholde et minimum af funktionalitet, når de anvender den nye tjeneste, hvis den nye udbyder dækker den samme tjenestetype som den forrige. Hvor der er tale om skifte mellem forskellige tjenestetyper eller det af andre årsager ikke er teknisk muligt at opretholde et minimum af funktionalitet, skal udbyderne løse opgaven bedst muligt, bl.a. ved at anvende værktøjer og standarder for interoperabilitet, der ventes indført på baggrund af forordningen. Hvis disse værktøjer endnu ikke findes, skal udbyderen på kundens anmodning eksportere alle kundens data i et struktureret og maskinlæsbart format.

Hvor overgangsperioden på 30 dage ikke er teknisk gennemførlig, skal udbyderen angive en alternativ overgangsperiode, der ikke må overstige seks måneder.

Der lægges op til, at gebyrer for at skifte af udbyder gradvis fjernes over en treårig periode. Forslaget giver Kommissionen beføjelse til at vedtage

delegerede retsakter for at indføre en overvågningsmekanisme, hvorigennem Kommissionen kan føre tilsyn med tilbagetrækningen af gebyrer.

Kap. 7: Beskyttelse af andre data end personoplysninger i internationale sammenhænge

Kapitlet indfører tiltag til beskyttelse mod tredjeparters ulovlige adgang til andre data end personoplysninger i EU gennem databehandlingstjenester, der udbydes på det indre marked.

Det foreslås, at udbydere af databehandlingstjenester skal træffe alle rimelige tekniske, retlige og organisatoriske foranstaltninger for at forhindre statslig adgang til ikke-persondata, hvor sådan adgang er i strid med lovgivningen.

Derved kan en forespørgsel om adgang til ikke-persondata på baggrund af en afgørelse afsagt af en domstol, ret eller administrativ myndighed i et tredjeland kun anerkendes og håndhæves, hvis den bygger på en international aftale mellem tredjelandet og EU eller den relevante medlemsstat. Hvor der ikke foreligger en sådan aftale, må databehandlingstjenesten kun efterleve anmodningen hvis:

- (a) tredjelandets system kræver, at afgørelsen begrundes, er af specifik karakter, og at den skal stå i et rimeligt forhold til formålet,
- (b) adressatens indsigelse kan prøves ved en kompetent domstol eller ret, og
- (c) den kompetente domstol har beføjelse til at tage behørigt hensyn til retlige interesser hos den, der stiller data til rådighed.

Adressaten for afgørelsen får mulighed for at anmode om en udtalelse fra relevante kompetente myndigheder for at fastslå, om ovenstående betingelser er opfyldt. Derudover foreslås det, at Kommissionen skal udarbejde retningslinjer for sådanne vurderinger.

Når udbyderen af en databehandlingstjeneste lovligt kan efterkomme et tredjelands forespørgsel om dataadgang, skal udbyderen levere så lidt data som muligt.

Der indføres et gennemsigtighedskrav, idet udbydere af databehandlingstjenester skal underrette dataindehaveren om anmodningen, inden denne imødekommes.

Forslaget berører hverken retsgrundlaget for anmodninger om adgang til data, som EU-borgere eller -virksomheder er i besiddelse af, eller EU's ramme for databeskyttelse og beskyttelse af privatlivets fred.

Kapitel 8: Interoperabilitet

Kapitlet indfører krav, der skal opfyldes for at fremme interoperabilitet for dataområder og databehandlingstjenester, samt rammer for anvendelse af intelligente kontrakter om datadeling.

Dataområder

Forslaget introducerer en række overordnede krav til operatører af dataområder med henblik på at fremme interoperabilitet for data, datadelingsmekanismer og datadelingstjenester. Kravene kan være generiske eller vedrøre specifikke sektorer. Kravene skal specificeres yderligere, hvilket foreslås gjort gennem en række tiltag, herunder:

- (a) tillægges Kommissionen beføjelser til at vedtage delegerede retsakter
- (b) gives Kommissionen bemyndigelse til at anmode europæiske standardiseringsorganisationer om at udarbejde udkast til harmoniserede standarder
- (c) tillægges Kommissionen beføjelser til at vedtage fælles specifikationer ved hjælp af gennemførelsesretsakter, hvis der ikke findes harmoniserede standarder eller Kommissionen finder, at de harmoniserede standarder ikke er tilstrækkelige.

Endelig tillægges Kommissionen beføjelse til at vedtage retningslinjer, der fastsætter specifikationer for interoperabilitet for driften af fælles europæiske dataområder.

Databehandlingstjenester

Forslaget indeholder krav til, hvad åbne interoperabilitetsspecifikationer og europæiske standarder for interoperabilitet mellem databehandlingstjenester skal opnå, og hvad de skal omhandle med henblik på at understøtte forpligtelserne, der indføres i forordningens kapitel 6.

Det foreslås at Kommissionen skal kunne anmode europæiske standardiseringsorganisationer om at udarbejde udkast til harmoniserede standarder for specifikke tjenestetyper, der udbydes af databehandlingstjenester.

Intelligente kontrakter

Det foreslås, at der sættes en ramme for anvendelsen af intelligente kontrakter til aftaler om datadeling. Det gøres ved at stille krav til leverandøren af en applikation, der anvender intelligente kontrakter eller den person, hvis erhverv, forretning eller profession omfatter indførelse af intelligente kontrakter for andre (herefter 'leverandør af intelligente kontrakter').

Det foreslås, at Kommissionen skal kunne anmode europæiske standardiseringsorganisationer om at udarbejde udkast til harmoniserede standarder, der opfylder de væsentlige krav for leverandører af intelligente kontrakter.

Kommissionen tillægges beføjelser til at vedtage fælles specifikationer ved hjælp af gennemførelsesretsakter, hvis der ikke findes harmoniserede standarder eller hvis Kommissionen finder, at de harmoniserede standarder er utilstrækkelige.

Kapitel 9: Gennemførelse og håndhævelse

Kapitel 9 fastsætter gennemførelses- og håndhævelsesrammen med de kompetente myndigheder i hver medlemsstat, herunder en klagemekanisme og sanktioner.

Kompetente myndigheder

Ifølge forslaget skal hver medlemsstat udpege én eller flere kompetente myndigheder, som har ansvaret for anvendelsen og håndhævelsen af denne forordning. Medlemsstaterne kan oprette en eller flere nye myndigheder eller forlade sig på eksisterende myndigheder. Den kompetente myndighed skal ud over at føre tilsyn og håndhæve forordningens tiltag, bl.a. informere om forordningen, behandle klager, samarbejde med kompetente myndigheder i andre medlemsstater og overvåge den teknologiske udvikling på området.

De uafhængige tilsynsmyndigheder, der er ansvarlige for at føre tilsyn med anvendelsen af *dataskyttelses*forordningen, bliver ansvarlige for at overvåge anvendelsen af denne forordning for så vidt angår beskyttelsen af personoplysninger.

Hvis en medlemsstat udpeger mere end én kompetent myndighed, skal der udpeges en koordinerende kompetent myndighed, og de kompetente myndigheder skal samarbejde med hinanden, samt med den tilsynsmyndighed, der er ansvarlig for at overvåge anvendelsen af *dataskyttelses*forordningen.

Klageadgang

Fysiske og juridiske personer får ret til at indgive klage til den relevante kompetente myndighed i den medlemsstat, hvor vedkommende har sit sædvanlige opholdssted, arbejdssted eller forretningssted, hvis personen mener, at vedkommendes rettigheder i henhold til forordningen er blevet krænket.

Sanktioner

Medlemsstaterne skal fastsætte regler om sanktioner, der skal anvendes i tilfælde af overtrædelser af forordningen. Sanktionerne skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelserne og have afskrækkende virkning.

Eksisterende myndigheder, der har ansvaret for persondataforordningen og forordning (EU) 2018/1725 (forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger i Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer) får mulighed for at sanktionere i forhold til udvalgte forpligtelser.

Model for aftalevilkår

Det foreslås, at Kommissionen udvikler og anbefaler brugen af en ikkebindende model for aftalevilkår for dataadgang og -anvendelse for at bistå parterne med at udarbejde og forhandle kontrakter med afbalancerede kontraktlige rettigheder og forpligtelser.

Kapitel 10: Sui generis-retten i henhold til direktiv 1996/9/EF

Kapitlet reviderer direktiv 96/9/EF (Databasedirektivet). Det foreslås, at *sui generis*-retten i databasedirektivets artikel 7 ikke skal finde anvendelse for databaser, der lagrer data genereret af brugere af forbundne enheder eller tjenester. *Sui generis*-retten tilsiger, at en databases fremstiller har ret til at forbyde udtræk og

genanvendelse deraf fra databasen. Databasedirektivets *sui-generis*-ret vil dermed ikke hindre brugernes effektive udøvelse af deres ret jf. kapitel 3 til at få adgang til og anvende IoT-genereret data.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

I Europa-Parlamentet *har* industri, forsknings-, og energi-, udvalget (ITRE) kompetence på sagen, *hvor spanske EPP-medlem, Pilar del Castillo, er udnævnt som ordfører. Associerede udvalg er* Udvalget om det Indre Marked og Forbrugerbeskyttelse (IMCO) *med ansvar for forslagets krav til databehandlingstjenester*, Udvalget om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender (LIBE) *med kompetence på beskyttelse af persondata og fundamentale rettigheder*, og Retsudvalget (JURI) *med kompetence på de aspekter, der angår beskyttelse af forretningshemmeligheder.*

IMCO har vedtaget en rapport om dataforordningen den 25. januar 2023. Af rapporten fremgår en række ændringsforslag. Bl.a. vil udvalget ændre fristen for, at databehandlingstjenester skal flytte kunders data, fra 30 til 90 dage, give mulighed for en længere frist, såfremt kunden og udbyderen begge er enige derom, samt indføre krav om udfasning af gebyrer for parallel brug af flere databehandlingstjenester. Endvidere vil IMCO bemyndige Kommissionen til at vedtage en implementerende retsakt, der oplister de jurisdiktioner, hvortil det forbydes databehandlingstjenester at efterkomme anmodninger om at oversende ikke-persondata opbevaret i cloud.

Derudover har JURI vedtaget en rapport den 26. januar 2023, der indeholder en række tiltag til beskyttelse af forretningshemmeligheder, herunder foreslås, at dataindehavere skal kunne kræve af brugere og tredjeparter, at de bevarer fortroligheden af forretningshemmeligheder, samt giver dataindehavere mulighed for at suspendere adgangen ved overtrædelser. JURI foreslår også etableringen af en datakoordinator i hver medlemsstat, der skal håndhæve retsakten og harmonisere sektorspecifikke myndigheders arbejde inden for data og elektronisk kommunikation.

En endelig plenarafstemning forventes i marts 2023.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen vurderer, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Det er Kommissionens opfattelse, at den grænseoverskridende karakter af anvendelsen af data ikke kan behandles effektivt på nationalt niveau, og at fragmentering som følge af forskelle i nationale regler bør undgås, da det vil føre til manglende gennemsigtighed, manglende retssikkerhed og uønsket forumshopping. Kommissionen vurderer endvidere, at der er behov for en ensartet ramme i hele EU *for så vidt angår* aftalevilkår for datadeling mellem virksomheder, forpligtelser for producenter af IoT-produkter og for cloudcomputingtjenester, samt datadeling

mellem virksomheder og myndigheder. Samtidig argumenterer Kommissionen for, at forslaget vil bidrage til realiseringen af et indre marked for data, der kan give datadrevne virksomheder lige vilkår og fremme innovation og konkurrence.

Regeringen vurderer samlet set, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Ophavsretslovens §71 vil skulle revideres for at tage højde for forordningens forslag om at revidere databasedirektivets artikel 7 på baggrund af forordningen.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Det følger af forordningens artikel 35, stk. 1, at artikel 7 i databasedirektivet ikke finder anvendelse for databaser, der lagrer data genereret af brugere af forbundne enheder eller tjenester. Dermed skal ophavsretsloven revideres på baggrund af forordningen.

Der kan være love fra andre ministerområder, som endnu ikke er blevet identificeret, der vil blive påvirket af forordningen.

Bestemmelserne i forslaget har klare snitflader til eksisterende og kommende retsakter og derfor bør omfanget af sammenhæng til anden EU-regulering undersøges nærmere.

Økonomiske konsekvenser

Statsfinansielle konsekvenser

Det forventes, at forslaget vil medføre statsfinansielle konsekvenser, idet udpegning eller etablering af en national myndighed, der er ansvarlig for implementeringen af forordningen, vil kræve ressourcer. Der vil ligeledes være øgede udgifter forbundet med håndhævelsen af forordningen hos den eller de myndigheder, der udpeges til kompetente myndigheder, idet forordningen forventes at medføre en øget sagsmængde og en udvidet opgaveportefølje, herunder i forhold til tilsynsfunktion, rådgivende opgaver, behandling af klager og sanktionering.

Det bemærkes, at afledte nationale udgifter som følge af EU-retsakter afholdes inden for de berørte ministeriers eksisterende bevillingsramme, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Forslaget vurderes at kunne få positive samfundsøkonomiske konsekvenser, såfremt reglerne er med til at understøtte udviklingen af et indre marked for data,

der fremmer adgangen til og anvendelsen af data og medfører øget datadreven innovation.

Omvendt kan forslaget have negative samfundsøkonomiske konsekvenser, såfremt de nye krav og forpligtelser for erhverv skaber en u hensigtsmæssig incitamentsstruktur, fx at forslaget modsat hensigten fjerner incitamenterne for at indsamle og lagre data, eller hvis forpligtelserne til portabilitet mellem databehandlingstjenester fx medfører krav om høj opstartsbetaling eller umuliggør flytning af organisationers komplekse cloudløsninger, resulterende i mindre optag af cloudløsninger.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Forslaget forventes at medføre **væsentlige** administrative byrder for **dansk erhvervsliv**. Forpligtelserne forbundet med at stille IoT-data til rådighed ventes at medføre løbende omkostninger for producenter og leverandører af IoT-genstande, samt omstillingsomkostninger til opsætning af tekniske infrastrukturer og ændring af skriftlige aftaler, herunder kontrakter. Derudover forventes administrative byrder forbundet med, at virksomhederne kan påkræves at dele data med offentlige myndigheder i EU, særligt da virksomhederne ikke vil kunne kræve godtgørelse i tilfælde hvor myndighederne skal bruge data til at reagere på en nødsituation. Udgifter hermed vil bl.a. afhænge af, hvor bredt en ”offentlig nødsituation” fortolkes. Der forventes endvidere udgifter for databehandlingstjenester relateret til efterlevelse af interoperabilitetskrav og beskyttende foranstaltninger mod ulovlig og uautoriseret dataadgang. Endvidere kan der være byrder på baggrund af tilsyn med de omfattede virksomheder, hvilket må antages at indebære dokumentationsforpligtelser. Endelig kan den konkrete udmøntning af krav og standarder indeholdt i delegerede- og gennemførselsretsakter medføre administrative byrder.

Samtidig kan forslaget føre til en lettelse af byrder relateret til større aftalemæssig retfærdighed ved datadeling mellem virksomheder, strømlining af offentlige myndigheders adgang til virksomhedsdata, og lettere skifte af databehandlingstjenester. Særligt mikrovirksomheder og SMV’er ventes at drage fordel af forslaget, idet de vurderes at få bedre aftalevilkår, bedre adgang til IoT-data til lavere omkostninger, og idet de samtidig er undtaget flere af forpligtelserne i forordningen. Derudover kan brugerens adgangsret til IoT-data og ret til at overføre data til tredjeparter være med til at forebygge fremkomsten af nye typer af techgiganter, der sidder inde med datamonopol. Endelig kan forslaget fremme et konkurrencepræget udbud af eftersalgsservice for virksomhedsbrugere og fremme virksomheders databaserede innovation, ligesom udelukkelsen af gatekeepers kan stille det øvrige erhvervsliv bedre i konkurrencen overfor techgiganterne.]

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

En vedtagelse af forslaget skønnes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark.

Ud over de økonomiske konsekvenser, kan forslaget medføre afledte positive effekter for samfundet, da øget datadeling mellem virksomheder og mellem virksomheder og offentlige myndigheder kan bidrage til at løse samfundets problemer, herunder fx klimaudfordringen. Derudover fremmes forbrugerforhold, idet forbrugere får en ret til at anvende data, de genererer ved brug af en IoT-genstand, samt større valgfrihed af databehandlingstjenester. Endelig kan virksomheders datadeling med myndigheder bidrage til at reagere på offentlige nødsituationer.

8. Høring

Forslaget har været sendt i høring i EU-specialudvalget for konkurrence, vækst og forbrugerspørgsmål med frist for bemærkninger den 31. marts 2022. Der er indkommet høringssvar fra Dansk Erhverv, Dansk Industri, Danske Rederier, Finans Danmark, Finansforbundet, Forbrugerrådet TÆNK, Ingeniørforeningen, IT-Branchen, samt Kommunernes Landsforening.

Generelle bemærkninger

Dansk Erhverv (DE) bakker op om tiltag, der understøtter den europæiske dataøkonomi og gør det nemmere at dele og bruge data både i den private og den offentlige sektor. Forslagets intention om at styrke datadeling mellem virksomheder og henholdsvis forbrugere, andre virksomheder og offentlige myndigheder, samt intentionen om at gøre det nemmere for virksomheder at skifte mellem udbydere af cloudtjenester anses som udmærket. DE finder dog ikke, at de valgte policy-redskaber er hensigtsmæssige, hvorfor DE mener, at forslaget med fordel kan gentænkes på flere afgørende områder. DE mener, at deling af data bør ske på frivillig basis. DE har mange eksempler på, hvordan der indenfor branchefællesskaber eller fagområder etableres samarbejde om at dele data, ligesom data deles mellem virksomheder i værdikæden inden for en række sektorer. Derfor bør forslaget afholde sig fra at indføre lovkrav om datadeling, og bør i stedet se på muligheder for at etablere incitamentsstrukturer for datadeling og udbredelse af bedste praksis fra datadelingsfællesskaber, der fungerer godt. DE bakker op om, at forslaget ikke påvirker databeskyttelsesforordningen, som skal respekteres i forbindelse med deling af data. Anonymisering eller udskillelse af personhenførbare data fra ikke-personhenførbare data kan i mange tilfælde pålægge erhvervslivet væsentlige byrder og omkostninger, eftersom mange erhvervsdrivendes behandling af data sker til opfyldelse af kundeformål, hvor det netop er vigtigt, at data kan knyttes til en konkret kunde eller bruger. DE kan derfor ikke støtte eventuelle krav om, at erhvervslivet skal kunne udskille eller opdele personhenførbare data fra ikke-personhenførbare data, som led i at data skal stilles til rådighed for andre erhvervsdrivende eller offentlige myndigheder.

DE mener, at forslaget med dets bestemmelser om tilrådighedsstillesle af data for offentlige myndigheder forsøger at komme et problem til livs, der efter DE's overbevisning ikke er et reelt problem. Bl.a. under Covid-19 pandemien har

samarbejdet mellem den offentlige og private sektor vist sit værd. Virksomhederne har i den forbindelse indgået aktivt og delt data på forespørgsel fra myndighederne, hvilket efter DE's overbevisning er forløbet forbilledligt. DE undres over, at Kommissionen ønsker at bruge ressourcer på at etablere et helt nyt bureaukratisk rammeværktøj for datadeling i krisesituationer, når erfaringerne fortæller, at en sådan datadeling løber af stablen uden problemer, når der er behov derfor.

Dansk Industri (DI) bakker op om, at man med forslaget få tydeligere regler for adgang til data og datadeling. Det kan være med til at skabe rammerne for en egentlig databaseret økonomi i EU. Det vil afhjælpe en række situationer, hvor købere af et givet produkt er begrænset i deres handlemuligheder, fordi de ikke har adgang til de data, produktet genererer. DI bemærker dog, at "data" som her reguleres, dækker over mange forskellige typer data, herunder blandede datasæt, hvoraf persondata allerede er omfattet af persondataloven. Der kan derfor være behov for at præcisere forslaget i forhold til, hvilke typer data, der er tale om, så reglerne tilpasses forholdene i den enkelte sektor. DI bemærker, at det ikke fremgår tydeligt på alle fronter, hvordan forslaget spiller sammen med anden lovgivning på området, herunder generel konkurrenceret, datastyringsforordningen, samt Kommissionens forslag til retsakt om digitale markeder, retsakt om digitale tjenester, forordningsforslag om harmoniserede regler for kunstig intelligens, forordningsforslag om europæiske editions- og sikringskendelser om elektronisk bevismateriale i straffesager, samt forordningsforslag vedrørende respekt for privatlivets fred og beskyttelse af persondata ved elektronisk kommunikation, NIS2 og den kommende regelbog for cloudtjenester, samt forhandlinger med USA om Privacy Shield og Cloud Act. Det gælder fx i forhold til virtuelle assistenter. DI mener derudover, at det er uklart, hvad der forventes af virksomheder, der betragtes som databehandlere under persondataforordningen.

Danske Rederier bemærker, at dansk skibsfart er blandt verdens mest avancerede og allerede i dag benytter sig af data fx i forbindelse med avancerede operations-systemer. Danske Rederier mener, at en regulering på området er vigtig for skibsfarten, der netop nu er i gang med en transformation til digitale og forbundne skibe bl.a. gennem brugen af datadrevne IoT-teknologier. Skibsfarten har som global industri brug for globale rammer for deling og brug af data, hvorfor det er vigtigt, at forslaget ikke fører til konkurrenceforvridning mellem EU og non-EU skibe. Danske Rederier er i færd med at undersøge forslagets betydning og sammenhæng med anden regulering og ser frem til at bidrage med mere detaljerede bemærkninger.

Finans Danmark (FIDA) mener, at en stærk europæisk dataøkonomi kan give nye muligheder for borgere og virksomheder og styrke innovation og vækst i samfundet. FIDA er derfor glade for, at der på EU-niveau med forslaget bliver bedre adgang til deling af data. For at realisere dette, mener FIDA dog, at det er nødvendigt at opfylde to væsentlige forudsætninger: 1) datadelingen skal udvides til at omfatte flere sektorer, herunder for at sikre, at datadeling sker på tværs af sektorer og 2)

brugeren skal sættes i centrum, og der skal kun ske deling af persondata efter brugerens udtrykkelige tilsagn. FIDA mener, at forslaget kun lægger op til en øget datadeling for IoT-produkter og relaterede tjenester, hvorfor forslaget må forventes at få en forholdsvis begrænset effekt på datadelingen på tværs af sektorer. For ikke unødigt at sinke udviklingen af europæisk dataøkonomi, er der behov for, at forslaget bredes ud til at omfatte flere sektorer data.

Finansforbundet mener, at det er afgørende, at datadeling i og på tværs af sektorer sker under rimelige, ensartede og ikke-diskriminerende forhold. Datastrømme bør i fremtiden ikke kun ensrettes en type virksomhed til en anden, men bør kunne flyde begge veje. Finansforbundet mener, det er et paradoks, at fx pengeinstitutter med højeste datasikkerhedsniveauer skal dele data uden samtidig at sættes i stand til at modtage data fra fx datadrevne SMV'ere. Forslaget bør bidrage til at adressere den ulige konkurrence, der er skabt med PSD2. Finansforbundet mener, at de finansielle områder i forvejen er højt reguleret og bemærker, at forslaget på det finansielle område kan medføre øget lovgivning og administrative byrder, der hindrer det tilsigtede potentiale. Finansforbundet bemærker, at det er omkostningsfuldt at skabe forsvarlige rammer for at kunne dele data sikkert, og der er derfor behov for, at der sikres en forretningsmodel, der både skaber incitament for at dele data sikkert, men også for at sikre, at den delte data er af høj kvalitet.

Forbrugerrådet TÆNK mener, at forslaget kan være med til at forbedre forbrugeres retstilling på det digitale marked og øge konkurrencen blandt virksomheder. Hvor databeskyttelsesloven skal sikre forbrugernes indsigt i og kontrol med egne data, kan forslaget især understøtte rettigheden om dataportabilitet, som fremgår af databeskyttelseslovens artikel 20, men som indtil videre har haft en begrænset anvendelse i praksis.

Ingeniørforeningen (IDA) er overordnet meget positive overfor forslaget. IDA mener, at forslaget vil gøre det lettere for forbrugerne at få adgang til og overføre data fra de digitale produkter og tjenester, som er blevet en del af de fleste danskeres hverdag. Det er vigtigt for både tillid til digitalisering generelt og lyst og nysgerrighed overfor nye digitale produkter og tjenester, at forbrugere sikres adgang til egne data og den bedst mulige handlekraft i forhold til at håndtere egne data. Det handler om at sikre størst muligt overblik over og rettighed til egne data. IDA mener, at det er positivt, at der med forslaget sikres bedre innovation og et nødvendigt og længe ønsket brud med de helt store techvirksomheders reelle monopol på data. Det giver en mere fair platform for nye innovative og fx dataetiske startups, der har som mål at tilbyde forbrugerne alternative digitale muligheder, og et stigende ønske blandt danskerne om at få mere kontrol over egne data. IDA er positiv overfor forslaget om at forhindre store gatekeeper virksomheder i at få kommerciel fordel af den adgang til datadeling, som gives til virksomheder, offentlige myndigheder og forbrugere. Dette er en forudsætning for at nå målet om at styrke konkurrencen. IDA finder imidlertid, at det er nødvendigt, at lovgivningen sikrer, at der er en grundlæggende beskyttelse af brugeren, så det bliver et kollektivt frem for et

individuelt ansvar at beskytte privatlivets fred og grundrettighederne i persondataforordningen. IDA mener endvidere, at det er positivt, at forbrugerne får klageadgang og reglerne er bødesanktioneret, idet det dog bemærkes, at der kun opnås den ønskede effekt, hvis der sikres en effektiv håndhævelse af lovgivningen.

IT-Branchen er overordnet positiv over for de politiske mål om at tilskynde en højere grad af datadeling. Forslaget kan være med til at indfri de markante gevinster, der ligger i den europæiske dataøkonomi, og danske virksomheder kan få en hjemlig markedsplads på storskala-niveau, når der tales data og kunstig intelligens. Offentlige instanser ligger ligeledes inde med store datamængder, der med fordel kan fordeles på tværs af EU til gavn for innovation og vækst. I forhold til de private virksomheder mener IT-Branchen, at dette mål bedre kan realiseres ved hjælp af frivillige, markedsstyrede løsninger, baseret på internationale anerkendte standarder og normer, samt klare retningslinjer og incitamentter til øget datadeling. At indføre strenge obligatoriske krav til produktdesigns i en dataøkonomi, der på flere markeder fortsat er i sin tidlige udvikling, kan markant skade Europas digitale udvikling.

Kommunernes Landsforening (KL) bemærker, at forslagens ambition er en større grad af datadeling, der samtidigt skal være i overensstemmelse med persondataforordningen, hvilket anses som helt essentielt. Datadrevet innovation forventes at give store fordele for bl.a. borgerne i form af bedre og smartere løsninger og produkter, der tager udgangspunkt bl.a. i individets rettigheder, således at borgerens tillid opretholdes. KL bakker overordnet set op om hensynet bag forordningen bl.a. pga. et stigende behov for klarhed i forhold til dataadgang, således at udviklingen ikke primært drives af tech-virksomheder, men i højere grad af hensyn til det offentliges rolle og opgaver, samt hensyn til borgerne. Det er i den forbindelse som udgangspunkt positivt, at forslaget ser ud til at lette skift af cloudleverandører, samt at der lægges op til en regulering af udleveringsanmodninger fra tredjelande. Overordnet set hæfter KL sig dog ved, at forslaget er uklart i forhold til roller og konsekvenser for offentlige myndigheder, herunder kommunerne og de data, som kommunerne behandler. Særligt er det uklart, om offentlige myndigheder kan og i givet fald i hvilket omfang de vil være omfattet af begreberne "udbydere af data-behandlingstjenester" og "dataindehaver". Dette er centralt for forståelsen for forslagens anvendelsesområde og for KL's konkrete spørgsmål til denne. I den udstrækning, at de mulige konsekvenser for offentlige myndigheder ikke er hensigten, bør det fremgå mere eksplicit af definitioner, afgrænsninger med videre. I det tilfælde at hensigten fx er at påvirke relationen i forhold til data mellem myndighed og borger, bør dette beskrives tydeligere, således, at KL og øvrige har mulighed for at forholde sig konkret til forslagens konsekvenser.

Specifikke bemærkninger

Anvendelsesområde og definitioner

DE mener, at forslaget med fordel kan blive meget tydeligere afgrænset, og at det nuværende anvendelsesområde ikke har en klar logik eller tydelig begrundelse forsvarende hvilke produkter og tjenester, der omfattes i forhold til krav om brugeradgang til IoT-data.

F&P bemærker, at der er flere steder i forslaget anvendes begreber fra andre EU-retsakter, uden at der direkte henvises til disse, ligesom flere begreber ikke defineres i forslaget. F&P mener, at det, henset til risikoen for høje bøder for manglende overholdelse, er væsentligt, at der ikke er tvivl om definitionerne, samt rækkevidden af de enkelte bestemmelser.

IT-Branchen mener, at anvendelsesområdet er for bredt, og at flere af definitionerne er uklare og giver anledning til en vis grad af usikkerhed om hvornår og i hvilke situationer, bestemmelserne finder anvendelse. Det vil medføre utilsigtede konsekvenser, der ikke er i overensstemmelse med forslagets formål. I forhold til anvendelsesområdet undtages tjenester, der i langt de fleste tilfælde har og kan tilbyde mange af de samme funktioner, som de omfattede tjenester tilbyder., hvilket virker uklart og arbitrært. IT-Branchen mener, at udviklingen af værktøjer for dataadgang vil komme til at kræve en komplet omstrukturering af produkter, hvorfor det kun bør finde anvendelse ved data, hvor producenten eller udbyderen af en tjeneste har mulighed for at få adgang til eller identificere data. I forhold til definitioner fremhæver IT-Branchen, at det er uklart, hvad der menes med ”funktionel ækvivalens” i sammenhæng med bestemmelser om skift af databehandlingstjeneste. Denne bør blive fortolket snævert for at sikre, at resultatet ikke er en udjævning eller kommercialisering af de databehandlingstjenester, der udbydes. IT-Branchen fremhæver også definitionen af ”relateret tjeneste” i forhold til IoT-produkter, idet begrebet kan tolkes meget bredt og dermed inkludere databehandlingstjenester, da de fleste enheder vil være cloud-baseret. Der kan stilles spørgsmålstegn ved, om relaterede tjenester blot bør fjernes fra forslagets anvendelsesområde.

Datadeling mellem virksomheder og forbrugere og mellem virksomheder

DI er forstående overfor, at der foreslås en meget klar og tydelig ret til egne data. DI er enige i, at det er nødvendigt for dataøkonomien med klare regler for, hvornår man ejer data og ikke mindst har adgang til data. Det sikrer, at databrugere kan anvende data, og at der for alvor kan skabes en dataøkonomi baseret på data fra de produkter, de anvender. DI mener dog ikke, at der skal være tale om en universal og uindskrænket ret, eller at data nødvendigvis skal kunne tilgås gratis. Hvis adgang retten til data skal fremme formålet om en dataøkonomi, er det vigtigt, at den begrænses på en række væsentlige punkter, samt at der arbejdes på at skabe de rette incitament for at dele data.

DI mener for det første, at retten til data ikke må følges op af en begrænsning på prisen for data, da det i praksis vil betyde, at omkostningen i stedet lægges på det produkt, man vil sælge. Hermed begrænses dataholders valg af forretningsmodel. De dataholdere, der hellere vil sælge produkter med underskud i forventning om

indtægter på et eftermarked, herunder salg af data, bliver begrænset, hvilket særligt gælder når databrunder kan videreformidle data til dataholderens konkurrenter. Imod forslaget om en datadrevet økonomi, begrænses incitament til at udvikle produkter, der genererer data, idet data skal stilles til rådighed uden kompensation. DI vurderer derfor, at forslaget risikerer at hæmme den digitale innovation i EU. DI foreslår, at virksomhederne skal have lov at kræve kompensation for at stille data til rådighed for brugerne, hvilket som minimum skal dække over omkostningerne ved at stille data til rådighed. For det andet, mener DI, at reglerne til beskyttelse af forretningshemmeligheder bør uddybes for at bevare virksomhedernes incitament til at innovere, herunder er det u hensigtsmæssigt, at beskyttelsen af forretningshemmeligheder er forskellig, alt efter om data leveres til brugeren eller tredjepart. Forslaget bør indføre mere robust beskyttelse eller helt undtage forretningshemmeligheder med reference til direktivet om forretningshemmeligheder. For det tredje, mener DI, at det bør præciseres, at virksomheder kun er forpligtet til at stille rådata til rådighed, hvormed det må være op til den enkelte bruger at bearbejde data. Det bør dertil tydeliggøres, at der kun er tale om de data, som i dag opsamles fra produktet, frem for alle data, som potentielt kan genereres. DI støtter en ret til adgang til de data, brugeren genererer med de ovenfor anførte begrænsninger. Endvidere bemærker DI, at forslaget om at tredjeparter ikke må anvende modtaget IoT-data til at udvikle et konkurrerende produkt, vil være svært at håndhæve i praksis og vil kunne give anledning til mange tvister.

F&P mener, at det skal være mere tydeligt, hvilke rettigheder dataindehaveren har i forhold til forretningshemmeligheder. Det kunne være ønskeligt, hvis dataindehaveren havde en vis indflydelse på og kan begrænse hvem de deler deres forretningshemmeligheder med og i hvilket omfang. F&P mener, at det skal sikres og kontrolleres, at IoT-data ikke misbruges til fremstilling af konkurrerende produkter. Derudover skal det afklares, hvad det betyder for eksisterende nationale løsninger, at det anføres, at medlemsstaterne ikke må vedtage eller stille yderligere krav i forhold til adgangsretten for IoT-data.

F&P bemærker, at flere af bestemmelserne har et indhold, der minder om rettigheder efter persondataforordningen. I nogle tilfælde tilføjer forslaget et ekstra lag til de eksisterende rettigheder fra persondataforordningen, som fx er tilfældet med retten til dataportabilitet. F&P mener, at opfyldelsen af rettighederne efter persondataforordningen er tidskrævende, hvorfor det bekymrer, at introduktionen af yderligere og lignende forpligtelser kan blive administrativt meget tungt for dataindehaverne. Hertil kommer, at adgangen til IoT-data også i nogle situationer skal stilles til rådighed for tredjeparter, hvilket kan give udfordringer i forhold til samtidig at skulle efterleve persondataforordningen. Kravet om, at data skal stilles til rådighed på en let og sikker måde og hvor hensigtsmæssigt direkte, finder også anvendelse for persondata, hvilket betyder, at persondataforordningen også skal efterleves ved produktets udformning eller levering af tjenesten. Det vil formodentlig kunne medføre større krav til de tekniske løsninger og dermed øget ressourceforbrug. Da de fleste løsninger leveres i forskellige samarbejdsmodeller med store teknologileverandører, er effektiv adgang til data vigtigt, hvis formålet med reglerne skal opnås.

Ellers er risikoen, at brugerne får rettighederne om dataadgang, men ikke kan udnytte data selv. Endvidere er der udfordringer relateret til at få dokumenteret samtykket fra brugeren, hvor tredjeparter indhenter data fra dataindehaveren, idet dette ikke specificeres i forslaget. Det er derudover uklart, hvordan det skal sikres, at data ikke anvendes af tredjeparten til egne formål.

FIDA bemærker, at bankerne i dag allerede deler betalingsdata med tredjeparter i henhold til betalingstjenestedirektivet (PSD2). FIDA mener, at forslaget risikerer at udbyde de asymmetrier for dataadgang, som bankerne i dag står overfor og medføre konkurrenceforvridning pga. krav om obligatorisk deling i nogle sektorer kontra frivillige eller mindre omfattende krav i andre. Et første skridt kunne være at øge portabilitet af data fra teleselskaber, forsyningsselskaber og e-handel, hvilket vil lette større genbrug af data på tværs af sektorer og åbne muligheder for nye og forbedrede produkter og tjenester. FIDA mener, at der er behov for klare og ensartede regler for datadeling. Uden klare principper for, hvordan data deles på en standardiseret og automatisk måde, bliver det vanskeligt at realisere ambitionerne. Derudover giver det en økonomisk skævvridning mellem brancher, da fx bankerne skal bruge ressourcer på at stille data til rådighed via API'er, mens andre sektorer ikke skal. Med hensyn til sikre datadelingsmekanismer, er API'er at foretrække, da de rummer en række fordele, herunder at garantere maksimal interaktion, fjerne adgangsbarrierer og muliggøre direkte og realtids dataadgang. Der er behov for at definere tydeligere, hvilke data der deles og i hvilken form. Endvidere er der behov for klarhed i forhold til ansvar for data, hvor der fx i PSD2 er klarhed over ansvaret for data, når den deles med tredjeparter. FIDA finder dog, at det er positivt, at deling af data med gatekeeper platforme begrænses, og at der ikke må udbydes en konkurrerende tjeneste baseret på de data, som deles.

Finansforbundet mener, at særligt dataetikken bliver relevant med kravet om, at produkter skal følge designprincipper om let adgang til data for virksomheder og i visse tilfælde offentlige myndigheder. Hvor der i forslaget lægges vægt på gennemsigtighed over for tredjepart om, hvilke data, der er tilgængelig i et produkt, og hvordan de tilgås, bør der tilsvarende lægges vægt på dataetik fx transparens og overblik over for forbrugerne. Finansforbundet mener endvidere, at hvor den underliggende tese i forslaget er at sikre forbrugerne kontrol over egen data ved at give dem ret til at flytte data fra en virksomhed til en anden, er der samtidig risiko for, at det omvendt over tid, kan reducere overblik og følelsen af kontrol. Det bør derfor overvejes, hvordan denne rettighed udmøntes i praksis over for forbrugerne, og hvordan forbrugeren kan sikres et overblik over de data, der er delt over tid, samt hvordan samtykke trækkes let og effektivt tilbage. Overblikket over, hvor der er givet samtykke til opsamling, opbevaring, brug og videreformidling eller salg af data er svært at etablere. Der kunne med fordel afsøges løsninger til at skabe forståeligt overblik og nutidsbillede af den enkeltes aktuelle datasituation.

Forbrugerrådet TÆNK mener, det er positivt, at forbrugerne får styrkede rettigheder i forhold at få adgang til, bruge og overføre de data, som deres digitale produkter og tjenester indsamler og genererer. I praksis er IoT-data ofte ikke let

tilgængelige for forbrugerne, som har begrænsede muligheder for at portere IoT-data. En vigtig problemstilling, som forslaget bør kunne afhjælpe, er fx at sikre, at digitale el-biler fremover skal dele data med selvstændige værksteder, som hidtil har været forhindret i at konkurrere på lige vilkår, fordi de ikke har haft adgang til bilproducenternes data. Ligeledes vil forslaget kunne åbne for små startups, som fx er optagede af dataetik, og som ønsker at innovere i data ved at give forbrugerne indsigt i og kontrol med, hvilke data de har liggende hos techgiganter. Dermed kan dataindsamling blive mere gennemsigtig og anvendelig for forbrugerne, og nye virksomheder kan drage nytte af data, som især techgiganter profilerer af at råde over i dag.

Forbrugerrådet TÆNK støtter, at forslaget forhindrer gatekeeper virksomheder i at få kommerciel fordel af den adgang til datadeling, som forslaget giver brugerne, idet forslaget skal styrke konkurrencen ved at lade andre end techgiganterne få adgang til deres data og bryde gatekeepernes datamonopol lidt op. Forbrugerrådet ser positivt på, at forbrugerne med loven får klageadgang og reglerne er bødesanktioneret, idet Forbrugerrådet dog bemærker, at effektiv håndhævelse er essentiel for, at regelsættet får betydning i praksis.

Forbrugerrådet Tænk er meget optaget af, at den øgede adgang til at dele og innovere pba. data ikke blot genererer mere data på endnu flere hænder, særligt hvad angår persondata, som også er omfattet af forslaget. Forslagets formål skal udøves i respekt for de grundlæggende rettigheder til privatliv og databeskyttelse efter databeskyttelsesloven. Det betyder, at forslaget skal sikre, at forbrugerne ikke kan samtykke sig ud af grundlæggende beskyttelsesregler efter databeskyttelsesloven, samt at en given indtægt for videresalg af egne data ikke skal kunne underminere intentionerne i databeskyttelsesloven.

IT-Branchen bemærker, at forslagets bestemmelse om videregivelse af forretningshemmeligheder til brugere, tredjeparter og offentlige organer forudsætter en opretholdelse af fortrolighed om forretningshemmeligheder. Det er iøjnefaldende og problematisk, at det ikke af bestemmelsen fremgår, på hvilken måde dataindehaverens interesser vil blive beskyttet, eller hvordan dataindehaveren vil blive gjort bekendt med, at forretningshemmeligheder er blevet kompromitteret. IT-Branchen mener, at det vil være praktisk vanskeligt, hvis bevisbyrden for, at et sådant misbrug har fundet sted, påhviler den oprindelige dataindehaver. IT-Branchen finder det besynderligt, at foranstaltninger angående forretningshemmeligheder differentierer, afhængigt af, hvorvidt modtageren er bruger eller tredjepart.

Forpligtelser for dataindehavere, der er retligt forpligtede til at stille data til rådighed

F&P finder det betænkeligt, at det ikke er præciseret, hvad der ligger i, at dataindehavere kan kræve ”rimelig” kompensation. Der bør præciseres, hvilke elementer, der kan indgå i denne beregning, herunder omkostninger ved udvikling, indsamling og opbevaring af data.

FIDA hilser forslaget indførelse af horisontale principper, der gælder når dataindehavere forpligtes til at dele data i fremtidige initiativer, meget velkommen, navnlig princippet om kompensation. Hvis der skal skabes en europæisk dataøkonomi, er det væsentligt, at der er en forretningsmodel for alle part i datadelingen, dvs. både for den virksomhed, som deler data, og for den virksomhed, der anvender data. Der er i den forbindelse behov for en mere præcis beskrivelse af, hvad der menes med "rimelig kompensation" og principper for at fastsætte dette.

IT-Branchen mener, at forslaget pålægger dataindehavern en urimelig bevisbyrde, idet denne skal kunne bevise at betingelserne for at gøre data tilgængeligt er ikkediskriminerende, når en virksomhed anser betingelserne for at være diskriminerende. Det er uklart, hvorfor datamodtagere skal have ret til at fremsætte generelle påstande uden at underbygge deres argumenter.

Urimelige vilkår vedrørende dataadgang og -anvendelse mellem virksomheder

F&P mener, at det bør afklares, hvordan "urimeligt vilkår" skal fortolkes i forhold til dansk lovgivning og aftaleloven.

KL bemærker, at når kommunerne anvender techgiganter sociale medier, påtvinges de at acceptere techgiganternes kommercielle videreanvendelse af data ud fra aftalevilkår, som ikke er til forhandling, og hvor styrkeforholdet mellem techgiganterne og kommunerne misbruges. KL mener, at det vil være oplagt, at disse aftalevilkår adresseres i kapitlet om urimelige vilkår vedrørende dataadgang og -anvendelse mellem virksomheder.

Tilrådighedsstillelse af data for offentlige myndigheder og unionens institutioner, agenturer eller organer på grundlag af et ekstraordinært behov

DE mener, at der bør indtænkes sikkerhedsforanstaltninger, som beskytter virksomhederne mod uretmæssige forespørgsler fra myndigheder, samt at det bør være mere tydeligt præcis hvilke kriterier, der skal være opfyldt, før en situation kan betegnes som en offentlig nødsituation.

DI noterer sig, at der gives ret til, at myndigheder kan forlange data, som ikke ellers er tilgængelige på markedet, fra private parter. Det bemærkes, at det er uklart hvornår noget er en nødsituation. Ydermere gives ret til at kræve private data udleveret såfremt, det er en afgrænset lovfæstet opgave i offentlighedens interesse. DI mener, at det vil give meget vide rammer, for at bede private virksomheder om at udlevere data til myndighederne, og DI bakker således ikke op om dette i sin nuværende form. Det bør konkretiseres yderligere, hvornår der kan stilles krav om at udlevere data. I den forbindelse mener DI, det er vigtigt, at den klageinstans, der udpeges til at afgøre sager om udlevering af offentlige data, er uafhængig og har indsigt i, hvornår der er tale om data, der indeholder

forretnings-hemmeligheder. Envidere mener DI, at det er uhensigtsmæssig, hvis man vil fremme en dataøkonomi, at offentlige myndigheder ikke skal betale markedsprisen for adgang til data. Kompensation bør lægges så tæt op af markedspris som muligt ved at se på prisen for sammenlignelige typer af data. DI foreslår, at prisfastsættelsen sker ved fri forhandling.

FIDA mener, det er et positivt skridt, at der indføres en harmoniseret ramme for datadeling mellem virksomheder og myndigheder, men mulighederne for at dele data med henblik på ”ekstraordinære behov i tilfælde af at udføre en specifik opgave i offentlighedens interesse” er for brede og skal præciseres yderligere. Det er også vigtigt at præcisere hvilken type data, virksomhederne skal dele. FIDA finder det uhensigtsmæssigt, at der kan fastsættes nationale regler parallelt med EU-reglerne. Eksistensen af en offentlig nødsituation bestemmes i henhold til de respektive procedurer i medlemsstaterne eller relevante internationale organisationer, hvilket indebærer en risiko for fragmentering. I forslaget skelnes mellem forskellige scenarier for at stille data til rådighed, og hvor data til imødegåelse af en offentlig nødsituation stilles gratis til rådighed, begrænses dataindehaverens kompensation i de to andre scenarier til de marginale omkostninger ved at levere data. Forslaget anerkender således, at der er en balance, der skal drages mellem offentlige og private interesser, men det er bekymrende, at der skelnes mellem hvad der er nødvendigt, og hvad der kunne være belejligt. FIDA mener endvidere, at det er uklart, hvordan forslaget spiller sammen med allerede eksisterende krav til virksomhederne om at levere data til offentlige myndigheder, og om det fremover vil være muligt at få betaling på flere områder. Der er endvidere behov for klarhed over, hvordan kompensation skal opgøres.

IT-Branchen bemærker, at forslaget giver offentlige organer mulighed for at indhente data i tilfælde, hvor der er tale om et ”ekstraordinært behov”, mens der ikke inkluderes sikkerhedsforanstaltninger for dataindehaveren i tilfælde af uhensigtsmæssig brug af data, som kan skade dataindehaveren. IT-Branchen er således bekymret for, at forslaget giver en bred statslig adgang til data uden nogen specifikke former for sikkerhedsforanstaltninger.

KL mener ikke, at kommunerne skal betale på markedsvilkår for at få adgang til data hos private aktører i nødsituationer. KL mener endvidere, at det ikke virker rimeligt, at leverandøren kan afslå en dataanmodning med henvisning til at anmodningen ikke er skrevet tilstrækkeligt klart, koncist og i et almindeligt sprog, idet sådanne krav kan medføre procesbæspænd i reelle nødsituationer.

Skift mellem databehandlingstjenester

DE mener, Kommissionen ikke i tilstrækkelig grad anerkender det komplekse forhold, som kendetegner markedet for cloudtjenester. DE bakker fuldt op om at fjerne unødvendige barrierer for, at virksomheder kan skifte leverandør, men det fremstår i forslaget, som om det at skifte cloudleverandør er en simpel

dataoverførsel. Det bemærkes, at der bl.a. er stor forskel på typen af tjenester, de forskellige leverandører stiller til rådighed, datamængden og -arkitekturen, samt at den kontraktuelle fordeling af ansvar mellem kunde og leverandør medfører, at kunde-leverandør forholdet på dette marked er kendetegnet ved et stort behov for teknisk rådgivning og projektstyring. Disse forhold bør afspejles i forslaget.

DI støtter formålet om at gøre det nemmere for brugerne at skifte udbydere. DI finder dog, at tidsrammen for at kunne flytte data er urealistisk, såfremt der er tale om store kontrakter med en stor mængde data. Bestemmelserne for skifte og portabilitet bør derfor nuanceres ud fra type og omfang af data. I forslaget distingveres mellem krav til leverandører af infrastruktur-tjenester (fx IAAS for cloudtjenester), som typisk er højt standardiserede og kommercialiserede, og softwaretjenester (som PaaS eller SaaS), der typisk er mere komplekse og skræddersyede. DI mener, at det er vigtigt at holde fast i denne distinktion og udbrede den til de øvrige artikler om skifte og portabilitet. Man bør være opmærksom på, hvornår der stilles krav til funktionel ækvivalens, hvilket kan give mening for IaaS-tjenester, der mere er et standard vareprodukt, mens det ikke giver mening ved PaaS eller SaaS, hvor man alene kan overføre data, ikke funktioner. Hvis kravet om at opnå funktionel ækvivalens efter et skift også gælder ved overførsel af data fra softwaretjenester, vil det i sidste ende kunne betyde, at alle cloududbydere af softwaretjenester skal anvende ens teknologi eller dataformater. Det vil resultere i øget ensartethed i softwareudbuddet og dermed færre valgmuligheder for kunderne. Det kan på sigt skade innovationen blandt europæiske virksomheder og brugere. DI ser derfor gerne, at begrebet ”funktionel ækvivalens” som minimum defineres klart i forslaget.

IT-Branchen bemærker, at forslaget har en legitim ambition om at fjerne forhindringer for, at cloudkunder skifter leverandør. Dog mener IT-Branchen, at forslagets forsøg på at sammenligne skift af cloudtjeneste med en relativt enkel migration af lagrede data eller gratis portabilitets-operationer i henhold til persondataforordningen ikke afspejler de mange forskellige cloudtjenester, datamængden og datakompleksiteten, det delte ansvar mellem cloududbydere og kunder, samt behovet for specialiseret teknisk assistance og projektledelse. Denne rigide tilgang vil have utilsigtede konsekvenser for konkurrencen og innovationen.

KL ser umiddelbart positivt på fastsættelsen af krav til skift mellem databehandlingstjenester, idet KL finder, at det vil gøre det lettere for kommunerne at skifte fra cloudleverandører, der ikke vil kunne opfylde de skærpede krav til tredjelandsoverførsler, som følger af persondataforordningen og Screms II-dommen.

Beskyttelse af andre data end personoplysninger i internationale sammenhænge

DI bemærker, at forslaget sætter rammer for internationale overførsler af data. DI mener, at det i den forbindelse er vigtigt, at bestemmelserne er i overensstemmelse

med anden regulering af internationale dataoverførsler, herunder den nye aftale om Transatlantic Data Privacy Framework.

IT-Branchen noterer sig, at forslaget indeholder bestemmelser om tekniske, juridiske og organisatoriske tiltag for at undgå overførsel eller adgang til ikke-persondata opbevaret i EU. Det mener IT-Branchen kan være diskriminerende overfor cloudtjenesteudbydere etableret i EU, som kan være underlagt love i en anden jurisdiktion, som kan være i strid med EU-lov. Af den årsag mener IT-Branchen, at det kan påvirke større datastrømninger, idet det vil være en forudsætning, at der foreligger en forudgående juridisk vurdering af en potentiel konflikt med EU-lovgivning. Alt dette taget i betragtning vil formentlig svække EU-virksomheders muligheder for vækst og for at konkurrere internationalt, da det begrænser deres valg af teknologi og EU's innovationskapacitet.

KL vurderer, at de udfordringer, kommunerne har med tredjelandes udleveringsanmodninger i forhold til persondata, med forslaget umiddelbart også vil komme til at gælde øvrige oplysningstyper. Dog mener KL, at det er positivt, at man med forslaget forsøger at undgå en Schrems II-sag på øvrige typer data ved at regulere udleveringsanmodninger. KL bemærker, at undtagelsesbestemmelserne er uklare.

Interoperabilitet

DI støtter, at forslaget lægger op til større interoperabilitet mellem forskellige cloudtjenester. DI mener, at de tekniske elementer deri er vigtigt for at opnå interoperabilitet i praksis, hvorfor specifikationerne for interoperabilitet bør fastlægges i dialog med virksomhederne og andre relevante aktører. Ydermere bør de afspejle internationale standarder og praksis på området.

Dansk Standard (DS) bemærker, at forslaget bygger på principperne i det såkaldte New Legislative Approach. Denne metode går ud på, at et direktiv eller en forordning udformes som rammelovgivning som i brede vendinger beskriver de essentielle krav, og at der identificeres europæiske standarder, som, når de efterleveres, kan give formodning om overensstemmelse med lovgivningen. På den måde defineres de essentielle krav, mens de tekniske specifikationer defineres i harmoniserede standarder. Dette er væsentlig lettere for virksomhederne end at skulle dokumentere, at de efterlever lovgivningen direkte, fordi der ikke står noget i loven om, hvordan man rent teknisk lever op til lovens krav, og benyttes især af mindre virksomheder. Når der kommer nye varettyper på markedet eller når ny teknologi skaber øgede risici eller mulighed for større sikkerhed, kan de tekniske standarder løbende revideres og godkendes af Kommissionen. Der bliver færre behov for at justere lovgivningen, som derved bliver agil. Det kan i den forbindelse være vigtigt at fastholde krav om rimelige overgangsordninger, således at virksomheder kan nå at omstille sig til nye krav, med alt hvad det indebærer for både produktionsprocesser og dokumentation.

Dansk Standard mener, at det er uheldigt, at Kommissionen giver sig selv mulighed for at udstede fælles tekniske specifikationer ved brug af delegerede retsakter og derved detailregulere området. Denne mulighed bør begrænses, så den kun anvendes, hvis Kommissionen har forsøgt at anmode om harmoniserede standarder, og proceduren gøres transparent, således at der fx skal gennemføres en bred offentlig høring, hvor alle interessenter har mulighed for at bidrage, som det er tilfældet når der udvikles harmoniserede standarder. Kommissionen har i sin standardiseringsstrategi fra februar 2022 annonceret, at man vil lave en ensartet tilgang til denne problemstilling på tværs af lovgivningsområder. Det er uklart, om forslaget vil være omfattet af den nye horisontale tilgang.

FIDA mener, at der er behov for en præcisering af samspillet mellem bestemmelserne om interoperabilitet i datastyringsloven og forslaget.

Finansforbundet mener, at forsvarende de udpegede fælles europæiske dataområder, vil et fælles europæisk finansielt dataområde kunne bidrage til innovation, den grønne omstilling og styrke integrationen af europæiske kapitalmarkeder. Drivkraften for delingen af data bør dog først og fremmest være forbrugerens interesse. Der skal derfor sikres positive og gavnlige forhold for forbrugerne, samt et balanceret hensyn til både datasikkerhed, -beskyttelse og dataetik.

KL ønsker klarhed over, hvorvidt de krav, der stilles til "operatører af dataområder" gælder de kommunale systemer. KL vurderer, at operatører af dataområder skal leve op til en række krav til beskrivelse af indhold, struktur og tekniske værktøjer til at stille oplysninger til rådighed. Umiddelbart flugter denne type beskrivelseskrav godt med den måde, danske myndigheder og kommuner har arbejdet med IT-arkitektur gennem længere tid. Dog bemærker KL, at særlige europæiske krav kan medføre en merudgift og et ressourcetræk, der kan føre til krav om økonomisk kompensation. KL bemærker herudover, at der sker et abstraktionsskred, hvor visse punkter har et teknologineutralt afsæt, mens der samtidig rettes krav direkte mod en konkret teknologi i form af intelligente kontrakter, hvilket forekommer som et unaturligt spring indenfor rammerne af den konkrete regulering. Tilsvarende bemærkning kan knyttes til den meget løsningsrettede regulering af interoperabilitet for data i cloudbaserede løsninger. KL mener, at det forekommer udfordrende, hvis det bærende element i forslaget er, om data befinder sig i en cloud fremfor eksempelvis on-premise. KL vurderer, at der ved udarbejdelse af europæiske standarder sikres indflydelse fra nationale standardiseringsorganer, hvortil KL henleder opmærksomheden på det mangeårige arbejde med fællesoffentlig standardisering gennemført i dansk regi med udvikling af både fælleskommunale og fællesoffentlige standarder og arkitekturkrav og -regler.

Gennemførelse og håndhævelse

Dansk Standard noterer sig, at der lægges op til en ambitiøs lovgivning, der stiller store krav til virksomheders og myndigheders kompetencer og viden på området, hvorfor det er vigtigt, at der indføres rimelige overgangsperioder.

Finansforbundet mener, at forslaget forudsætter øget nationalt og europæisk tilsyn og den nødvendige finansiering. Der kan som eksempel på finansiering til øget tilsyn findes inspiration i den danske finansielle sektors tilsynsmodel, hvor Finanstilsynet er forankret under en offentlig myndighed, men fuldt finansieret af det finansielle områdes virksomheder.

IT-Branchen bemærker, at håndhævelsen er delt mellem forskellige tilsynsmyndigheder og overlades til de individuelle medlemsstater. IT-Branchen er bekymret for, at denne skønsbeføjelsestilgang vil resultere i forskellige praksisser i de respektive medlemslande, hvilket ikke stemmer overens med ambitionen om at skabe en harmoniseret retlig ramme.

KL bemærker, at kommunerne ingen kommercielle interesser har i data, og kommunerne bør derfor ikke kunne bødesanktioneres i medfør af forslaget.

Sui generis-retten i henhold til direktiv 1996/9/EF

KL savner klarhed over, hvorvidt det har betydning for kommunerne, at *sui generis*-retten ikke finder anvendelse på databaser, hvor brugernes ret til udøvelse af deres adgangsret til IoT-data forhindres.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det svenske formandskab har fremsat et fjerde kompromisforslag som vil danne baggrund for en vedtagelse af en generel indstilling i slutningen af februar eller i starten af marts.

Fra dansk side set udvikler forslaget sig i den rette retning. Der er fortsat flere udestående, *som Rådet ventes at behandle*, herunder i forhold til:

- hvornår der foreligger et ekstraordinært behov for data hos offentlige myndigheder,
- hvorvidt mikro- og små virksomheder skal undtages krav om datadeling,
- *hvordan godtgørelse for obligatorisk datadeling skal beregnes,*
- hvor strenge kravene skal være til interoperabilitet mellem databehandlingstjenester,
- hvilke krav, der skal stilles angående overførsler af ikke-persondata til tredjeparter og
- *muligheder for at styrke beskyttelsen af forretningshemmeligheder.*

Flere medlemsstater er stadig uafklarede i forhold til flere af de ovenstående emner. Der synes dog at være en splittelse blandt medlemsstaterne i to modsatte rettede lejre, om hvorvidt mikro- og små virksomheder skal undtages krav om datadeling, og hvornår der foreligger et ekstraordinært behov for data hos offentlige myndigheder. Det svenske formandskab vil forsøge at finde kompromisløsninger herfor.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen hilser forslaget om en dataforordning velkommen og støtter ambitionen om at øge adgangen til og anvendelsen af data og sikre en mere retfærdig fordeling af data, herunder adressere techgiganters datamonopol. Regeringen anser således adgangen til og anvendelsen af data som et væsentligt fundament for udviklingen af digitale teknologier og tjenester, der kan fremme vækst, innovation og konkurrenceevne, og som derigennem kan bidrage til genopretningen af økonomien og til at løse klimaudfordringen.

Regeringen mener, at digitaliseringen skal tjene samfundets interesser ved, at digitalisering bidrager til at adressere samfundets udfordringer, mens etisk, ansvarlig og sikker digitalisering går hånd i hånd med digital vækst. Regeringen arbejder for, at den digitale økonomi i Europa generelt kendetegnes ved et højt niveau af tillid og tryghed, samt en stærk digital konkurrenceevne baseret på innovationsfremmende og teknologineutrale rammevilkår, uden unødige byrder og barrierer.

Regeringen støtter målet om at stille flere data til rådighed for anvendelse og ser forslaget som en vigtig mulighed for at fremme en datadrevet europæisk økonomi. Regeringen finder det vigtigt, at forordningens initiativer understøtter en effektiv, ansvarlig og sikker adgang til og anvendelse af data, som skaber reel værdi for borgere og virksomheder. Endvidere mener regeringen, at virksomheders datadeling og -anvendelse skal fremmes gennem etablering af klare, forståelige og horisontale rammer for datadeling, samt gennem øget interoperabilitet mellem tjenester og decentraliseret dataudveksling.

Regeringen støtter hensigten om at etablere horisontale rammer for datadeling, der efter behov kan suppleres af sammenhængende sektorspecifik regulering. Regeringen ser positivt på, at der etableres horisontale rammer for obligatorisk datadeling, der skal finde anvendelse ved fremtidig sektorspecifik regulering. ***Regeringen arbejder for at skabe klare vilkår for at kræve godtgørelse ved obligatorisk datadeling.***

Regeringen bakker op om etablering af horisontale rammer, der skal beskytte mikrovirksomheder og SMV'er mod urimelige aftalevilkår i forbindelse med datadeling. Det skal sikres, at den konkrete udformning af rammerne opnår den rette balance mellem at favne potentielle urimelige vilkår og give tilstrækkelig juridisk klarhed. Regeringen hilser yderligere initiativer til fremme af frivillig datadeling velkommen.

Regeringen ser positivt på, at brugere af IoT-genstande og -tjenester får en adgangsret til data, der genereres af de produkter, de ejer, lejer eller leaser, samt mulighed for at dele disse data med tredjeparter. ***Regeringen vil arbejde for, at brugere får denne adgangsret, også hvor data genereres af IoT-genstande og -tjenester, der fremstilles eller leveres af små og mikrovirksomheder.*** Regeringen er

enig i, at en regulatorisk omfordeling af data genereret af flere parter skal baseres på klare vilkår og gennemsigtighed. Regeringen vil have fokus på, at incitamentet for at indsamle og lagre data ikke fjernes.

Regeringen er enig i, at der kan være fordele ved, at offentlige myndigheder får adgang til virksomhedsdata til gavn for almenvellet særligt i samfundsmæssige kriser, men regeringen finder det vigtigt, at en sådan adgangsret afgrænses til de situationer, hvor der foreligger et specifikt formål på baggrund af en offentlig nødsituation. Endvidere skal der være en klar definition af, hvad der udgør en offentlig nødsituation, herunder at der skal være tale om en overhængende og midlertidig krise. **Regeringen arbejder for, at mikro-, små og mellemstore virksomheder ikke undtages forpligtelser til at dele data med offentlige myndigheder i offentlige nødsituationer.** Regeringen finder, at offentlige myndigheders adgang til og indsamling af oplysninger fra virksomhedsorganisationer eller virksomheder skal ske gennem en rimelig, forudsigelig, nem og transparent proces. Endvidere mener regeringen, at alene de kompetente myndigheder i den medlemsstat, en dataindehaver er etableret i, bør kunne kræve data stillet til rådighed på baggrund af dataforordningen, så adgang til virksomhedsdata på tværs grænser går igennem de nationale myndigheder.

Regeringen mener, at øget dataportabilitet, der sikrer en effektiv flytning af data mellem forskellige systemer og tjenester, er nødvendig for at forbedre markedet for cloudtjenester til fordel for både borgere, virksomheder og offentlige myndigheder. Regeringen støtter grundlæggende forslaget tilgang, hvor de tekniske udfordringer relateret til interoperabilitet mellem cloudtjenester søges håndteret gennem fælles standarder og formater. Regeringen finder det imidlertid vigtigt, at forpligtelserne til tjenesterne er teknisk realiserbare for både brugere og omfattede tjenester, og at der ikke skabes uhensigtsmæssige incitamentsstrukturer samt øget afhængighed af techgiganternes digitale infrastruktur.

Regeringen arbejder for, at systemer og tjenester, der kan behandle, dele og give adgang til data, bygger på fælles standarder og kan arbejde på tværs af hinanden. Derfor støtter regeringen forslaget til bestræbelser på at styrke interoperabilitet for data, hvor regeringen vil have fokus på at sikre fri og åben deltagelse i europæiske dataområder og decentral databehandling. Endvidere finder regeringen, at der er behov for klarhed over de beføjelser, Kommissionen tillægges til at udforme delegerede og implementerende retsakter, samt standarder i udmøntningen af bestemmelserne.

Regeringen finder, at dataøkonomien er grænseoverskridende af natur, hvorfor tiltag til at fremme den europæiske dataøkonomi skal fungere i den globale økonomi og respektere internationale samarbejdspartnere og handelsaftaler.

Regeringen mener, at effektiv håndhævelse er vigtigt for at opnå ambitionerne med forslaget. I den forbindelse finder regeringen, at der kan blive behov for, at sager af en vis størrelse eller grænseoverskridende karakter håndteres af et europæisk

tilsyn. Regeringen vil arbejde for, at der ikke indføres unødige byrder for det offentlige i forbindelse med tilsyn og håndhævelse.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været forelagt Folketingets Europaudvalg *to gange: Først* til orientering den 19. maj 2022 *og siden i forbindelse med forelæggelsen af telerådsmødet i december 2022*. Der blev oversendt grund- og nærhedsnotat den 11. april 2022.